

AL SERVEI DE LES GRANS CAUSES

latinoamericana.org

La Nostra Hora

És tard
però és la nostra hora.

És tard
però és tot el temps
que tenim a mà
per fer el futur.

És tard
però som nosaltres
aquesta hora tardana.

És tard
però és matinada
si insistim una mica.

Pere Casaldàliga

© Comissió de l'Agenda
Llatinoamericana

FONS CATALÀ
DE COOPERACIÓ
AL DESARROLUPAMENT

coordinadora
D'ONG SOLIDÀRIES

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Introducció

Aquest any 2021 l'Agenda llatinoamericana fa 30 anys. Aquest llibret recull els parlaments i les aportacions que van fer els amics de l'Agenda Llatinoamericana que van participar en l'acte celebrat al Centre Cultural "La Mercè" de Girona el passat dia 5 de setembre de 2021.

Inclou el programa general de la celebració que va moderar Manel Mesquida. A l'inici de l'esdeveniment, es va projectar el vídeo de promoció de l'agenda de l'any 2021. Tot seguit hi van haver els parlaments dels representats d'institucions locals, nacionals i estatals que van participar en aquest acte commemoratiu. La part central d'aquest llibret inclou la conferència inaugural de Josep Maria Terricabras, i els parlaments de diversos amics històrics de l'Agenda Llatinoamericana. Alguns d'aquests amics no van poder assistir aquest dia i van enviar i delegar la lectura dels seus escrits. Al final dels parlaments es va projectar el vídeo de promoció de l'Agenda del 2022 que ha estat presentada aquesta tardor, a molts indrets de Catalunya on hi ha amics de l'Agenda que la recolzen.

Per acabar l'acte de celebració, el Grup de teatre "Can Sagrera" de Vilobí d'Onyar, va representar l'obra de teatre musical "Una vida, tenim" amb guió original i direcció de Dolors Guillamí, ajudant de direcció Anna Gispert i lletra de les cançons de Jordi Gispert. Aquesta obra utilitza uns titelles gegants, i personatges sobre xancles com a símbols dels poders dominants en la societat de consum, ens interpel·la sobre els valors de la nostra societat. És un excel·lent exemple de col·laboració i participació d'adults, joves i nens, treballant junts.

Programa “Celebració del 30è aniversari de l’ Agenda Llatinoamericana”

Diumenge 5 de setembre de 2021

Manel Mesquida. Benvinguda i moderació de l’acte

1. Presentació ESPOT Agenda 2021

2. Paraules representants institucions:

- Sr. Martí Terés Bonet, regidor de Sostenibilitat i Participació de l’Ajuntament de Girona.
- Sr. Josep Desquens, director general de la Direcció General de Cooperació pel Desenvolupament del departament d’Acció Exterior i Govern Obert de la Generalitat de Catalunya.
- Sra. Carme Gual i Via, Directora de l’Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.
- Sr. David Minoves, director del Fons Català de Cooperació.
- Sra. Teresa Brunsó, diputada d’Acció Social de la Diputació de Girona.

3. Conferència inaugural:

- Josep M. Terricabras, filòsof, catedràtic i polític català.

4. Intervencions amics històrics de l'Agenda Llatinoamericana

- Joan Surroca i Sens, educador
- Irene Casellas, periodista.
- Albert Quintana, educador.
- Jordi Roig, educador.
- Amel Labdouni, exsecretària tècnica de l'Agenda Llatinoamericana
- Pep Vila, educador
- Pep Gratacós, educador
- Dani Boix, educador
- Comitè Oscar Romero

5. Excusen la seva presència i envien text escrit per llegir:

- Joaquim Vilar, exsecretari de l'Agenda Llatinoamericana.
- Sebas Parra, educador
- Carme Vinyoles, periodista
- Joan Ventura, periodista

6. Presentació ESPOT Agenda 2022

7. Obra de teatre *Una vida, tenim* a càrrec del Grup de Teatre Can Sagrera

Conferència inaugural a càrrec de Josep M. Terricabras

En primer lloc, us vull agrair a tots, i en especial a en Jordi Planas, que m'hàgiu convidat a aquest esplèndid acte de celebració. Seré breu. S'ha anunciat això que faré ara com una conferència-xerrada, però dir-ho així em sembla una mica pompós. Només seran unes paraules i diré coses que vosaltres ja sabeu, però que a vegades va bé de recordar, de recordar-nos-les. Són trenta-un anys de l'agenda! Déu-n'hi-do!

És un fet que el món va cada dia pitjor: nosaltres protestem, en protestem i n'hem de protestar, però d'això, no n'hi ha prou. Les institucions i la ciutadania democràtica —que al cap a i la fi és la que fabrica les institucions— o aquesta mateixa agenda, no es poden limitar a protestar, a denunciar. Aquest cartell ho diu, però no ens podem limitar a denunciar ni tampoc a interpretar el món, sinó que l'hem de transformar. És qüestió de supervivència, en front d'un capitalisme que fomenta l'egoisme individualista i el guany immediat. El capitalisme, que és el mal dels mals, ha passat de ser només una pràctica político-econòmica a ser psicologia profunda de moltíssima gent. S'ha ficat en el cap i en el cor d'una gran majoria. S'accepta el capitalisme amb natu-

ralitat, se li volen fer reformes, posar pegats. Tal com s'accepten en molts llocs de la terra, i entre nosaltres, el feixisme i l'extrema dreta. Capitalisme, feixisme i extrema dreta no es poden separar.

I què podem fer? Em sembla que ens cal entendre que en el principi és el verb, però que, com diu Goethe, també en el principi era l'acció. Acció individual, és clar, però sobretot acció popular i col·lectiva. Permeteu-me que ara critiqui dues idees que molta gent accepta, jo no. I, en aquest cas, jo tinc raó, i confio que vosaltres ho compartiu amb mi. Les dues idees nefastes són aquestes:

a) D'una banda la idea que es té dels drets. Hi ha gran debat sobre els drets individuals i es discuteix si hi ha drets col·lectius o no. La meva afirmació clara i rodona és la següent: no és que només hi hagi alguns drets col·lectius, com ara els drets nacionals, per exemple. El que afirmo és que TOTS els drets són col·lectius. N'explicaré el perquè. Si agafem el col·lectiu de professors, el col·lectiu de pares i mares, el d'homosexuals, el de pescadors, el de presos, o qualsevol altre, veiem que, com que els drets d'aquests col·lectius s'han d'aplicar concretament, els beneficiaris dels drets són els membres individuals de cada col·lectiu. Però el dret no se'ls concedeix a ells, sinó al seu col·lectiu! Quan es diu que es concedeix un dret a un individu, no se li està pas concedint un dret sinó un privilegi, perquè s'està dient que aquest individu es tractarà diferent, es tractarà millor que els altres. El capitalisme, però, no pot acceptar aquesta visió: per a ell, els drets han de ser individuals, com més individuals millor. I és que la gent s'ajup més fàcilment d'un en un que no pas com a col·lectiu. Però nosaltres sabem que els drets són col·lectius. I per això l'agenda i totes les campanyes que nosaltres estem fent des de fa trenta anys, i més, són campanyes a favor dels drets col·lectius, dels drets dels pobles, de les nacions, dels grups indígenes, dels grups desfavorits, de tots.

b) L'altra idea, que també és acceptada tranquil·lament per molts, i que jo tampoc no accepto, és aquesta: s'entén molt malament què vol dir "llibertat". Com que hi ha èpoques, territoris i poders que no accepten la llibertat de cap mena, a la gent li sembla una gran cosa quan pot dir "la meva llibertat comença on acaba la de l'altre". Així sembla que almenys hi ha una mica de llibertat. Però quan algú diu "la meva llibertat comença on acaba la de l'altre", jo em pregunto: "i si la de l'altre no s'acaba mai?" Quan començarà la meva? No, la idea ha de ser completament diferent. El que hem de dir i proclamar és que "la meva llibertat comença on comença la de l'altre". Les llibertats, o comencen juntes o no existeixen, i llavors ja només existeixen privilegis, existeixen favors, existeixen situacions favorables per a uns i perjudicials per als altres.

Aquestes dues idees que he comentat em semblen d'una importància extraordinària, perquè fixeu-vos que en el fons del fons, tota la pràctica social, política, econòmica, etc., es basa en idees que ningú examina mai, que es van inculcant, que ens acabem creient i, a nosaltres mateixos, llavors ja ens costa molt més de canviar les coses, perquè si ens hem cregut la idea que regeix les coses, com voleu canviar les coses amb aquella idea. És la idea la que és dolenta, és el principi el que és dolent i avui només volia remarcar els drets, que sempre són col·lectius, aplicats a individus. Això és allò de les matemàtiques, la diferència entre una classe i un membre de la classe. Una classe és un conjunt de coses i el membre en forma part. És a les classes, als grups, als conjunts, que se'ls accepten o se'ls mengen els drets i les llibertats, perquè aquests sempre han de començar junts.

M'agrada molt una de les moltes frases de Pere Casaldàliga, que jo feia servir sovint en plena campanya electoral al Parlament Europeu: "Les meves causes són més importants que jo". Recordo també que fa molts anys li vaig demanar si estaria d'acord que el proposéssim per al premi Nobel de la Pau. No ho he explicat mai fins ara. I em va contestar agraint-ho, però dient que no. Feia poc que ja li havien donat a la Rigoberta Menchú.

Recordem-ho sempre: les nostres causes són molt més importants que tots nosaltres. Per tant hem de reaccionar amb l'acció, amb l'organització popular i col·lectiva, de col·lectius petits i grans.

A l'Àfrica, la "no-ingerència" i la "sobirania nacional" són raons per conservar els drets dels tirans i d'una minoria que es considera gairebé com Déu. Europa i el món occidental ho aproven mentre comprin armes i els deixin explotar les matèries primeres i els pobles. El diners no té color ni raça ni religió, ni sentit de la veritat i la justícia.

Quim Vallmajó
Missioner

Intervencions d'amics històrics de l'Agenda Llatinoamericana

Joan Surroca i Sens, *educador*

Se'ns pregunta la nostra valoració de l'impacte de l'Agenda Llatinoamericana als darrers 30 anys. Impacte és el contrari d'indiferència. Les Agendes han provocat 30 impactes que ens han marcat.

L'Agenda, d'ençà de l'onada destructora de Thatcher i Reagan, ha estat un dels pocs elements de què hem disposat per parar-nos a pensar, per orientar-nos i per establir prioritats. Això és impagable.

Sense l'Agenda ben segur que estaríem al corrent dels mals terribles del món, però amb l'Agenda hem reforçat alternatives per anar configurant una humanitat més atenta a la solidaritat que a l'egoisme, a la bondat que a la maldat, a la bellesa que al gust kitsch i a l'anàlisi profund que a la superficialitat sense matisos.

L'Agenda ens convida a utilitzar eines ben diferents de les pròpies dels canalles de torn. Esforcem-nos per jugar net, siguem transparents, practiquem la participació i el respecte democràtic. Només si som exigents en les petites coses, tal com proclamava l'Agenda de l'any 2019, veurem una nova albada. Grossman, a *Vida i destí*, insisteix en aquesta línia quan argumenta: “La crueltat de la vida engendra el bé dins els grans cors, i aquests cors duen el bé a la vida, moguts pel desig de canviar el món a imatge del bé que viu en ells”. L'Agenda del futur m'agradaria que persistís en la pacient espera activa pròpia de qui sap que, tot i la immensitat de la maldat, la força creativa de la bondat acaba reeixint. L'Agenda ens ha d'ajudar a ser rebels i sabedors que no tenim una fita on podrem descansar. Transitem un camí sense meta, sempre oberts a la mirada de l'altre. L'Agenda, per últim, ha de seguir com un magnífic pretext per crear amistat entre els seus col·laboradors. L'Agenda ens ha fet amigues i amics i, tanmateix, estiguem joiosos perquè, gràcies a les guspises d'amor que desprèn, hi ha qui, seguint la poeta, ha necessitat cremar-se d'amor en l'abraçada de foc que tot ho purifica. Gràcies Agenda. Gràcies a tothom que la fa possible.

Irene Casellas, *periodista*

L'Agenda Llatinoamericana, des del meu punt de vista com a periodista, significa poder donar veu a aquells que normalment no en tenen. Durant

aquests 30 anys ha estat un altaveu per denunciar desigualtats, lluitar per un món més just, i remoure consciències. Una tasca que, en essència, és la que hauríem d'intentar fer els periodistes. Especialment en un món com l'actual, on per desgràcia la desinformació vola, sembla que només es busca el titular fàcil, les notícies s'instrumentalitzen o directament es manipulen per crear opinió, i on les persones i els col·lectius que normalment no tenen veu, encara en tenen menys. Per tant l'agenda és una bona eina per fer autocrítica, però també és una bona eina per estirar de fil, per buscar dades i per plantejar nous continguts. Una cita anual que impulsa l'activisme i que, a més en aquests trenta anys, s'ha avançat tractant problemes com la desigualtat de gènere, la preocupació per la nostra relació amb l'entorn, o la digitalització de la societat, abans que es convertissin en temes globals.

Albert Quintana, *Justícia i Pau*

30 anys d'Agenda Llatinoamericana Mundial, 30 anys del miracle d'elaborar any rere any l'Agenda, 30 anys de conscienciació de les causes justes,...

El primer que ens sorgeix és la FELICITACIÓ, felicitar a l'Agenda i felicitar a totes i tots els que l'han fet possible al llarg d'aquests anys... fent memòria especialment dels que avui no poden ser entre nosaltres i tenim en el record. L'Agenda va començar l'any 1992 de la mà de Pere Casaldàliga i José M. Vigil per respondre a la mentalitat colonitzadora del "V centenario", tot posant els fonaments per la mirada i la construcció d'"un altre món és possible". Justícia i Pau de Girona, molt sensibilitzada aleshores en temes de cooperació, especialment amb l'Amèrica Llatina, es va implicar de valent amb l'arrencada de l'Agenda a Catalunya, de tal manera que "col·loquialment" hem considerat l'Agenda com una filla de Justícia i Pau. En Jordi Planas i en Joan Surroca en són uns bons referents.

Des de Justícia i Pau considerem que en tots aquests 30 anys l'Agenda ha estat, segurament, una de les eines més potents de conscienciació a les comarques gironines —conjuntament amb la Coordinadora d'ONGs—, dels Drets Humans i dels reptes socials, econòmics, polítics i ecològics del conjunt de la humanitat. Especialment des de la perspectiva dels pobres i dels damnats de la terra. Una autèntica pluja fina, i a voltes una tempesta torrencial, campanya rere campanya,... que ha adobat els nostres grups i pobles d'arreu de la nostra geografia.

Sabem que els reptes de futur de l'Agenda, són rellevants i de gran calat, fer-se gran té aquestes coses, alguns dels quals són:

– Mantenir la xarxa de difusió i col·laboració

- El canvi i el relleu generacional
- Enfortir els ponts amb Amèrica per garantir la seva perspectiva, l’anada i tornada que tant bé ens ha fet
- Els canvis tecnològics i les noves formes de comunicació
- ...

Però per nosaltres, per Justícia i Pau el repte més gran avui és el de l’ACCIÓ, convertir tota aquesta energia conscienciadora en ACCIÓ transformadora.

Ja ens ho indica el mateix Pere Casaldàliga en el seu poema de la contraportada de l’Agenda d’aquest any: “És tard, però és la nostra hora”.

Sabem que sense conscienciació, sense “mística” com diuen a l’Amèrica Llatina, no hi ha ACCIÓ. Per això és convenient i imprescindible que el dinamisme de l’Agenda continuï. Però l’acció transformadora del nostre món, és urgent i indispensable, més que mai. Tots hi hem de sumar!

Hem d’apretar, mobilitzant-nos, per fer realitat l’Esperança de la que ens parla el Bisbe Pere: “És tard, però és matinada, si insistim una mica!”

Des de Justícia i Pau hi continuarem essent, humilment, però amb tot el convenciment que calgui!

Moltes gràcies i estem d’enhonorabona per aquest aniversari!!!

Jordi Roig, *educador*

30 anys de l’Agenda. L’impacte de l’anada i tornada.

L’Agenda Llatinoamericana, ha estat per mi una gran eina pedagògica revolucionària, de conscienciació de les grans causes, de sacsejada de mentalitats en un món desigual ple d’hipocresia i alhora d’incerteses.

L’Agenda apareix el 1992, poc després que els neocons proclamessin la “Fi de la història” en els moments de la caiguda del “teló d’acer” i de l’ensorrament del bloc socialista. Això significava el triomf del desenvolupament capitalista infinit (encara que després l’anomenessin sostenible) i de l’imperialisme econòmic i militar occidental, liderat pels de sempre que pregonaven un “món feliç” de bons i dolents, simple i homogeni fet a mida per mantenir el poder dels de sempre. La propaganda del “pensament dominant i/o únic”, a través dels grans mitjans de comunicació o “manipulació” de masses n’ha fet de corretja de transmissió. La llista de disbarats i abusos que s’han fet aquests anys en nom del progrés és inacabable. Només mirant les portades de l’agenda ja en podem enumerar unes quantes: deute extern, guerres preventives, la globalització neoliberal, sotmetiment i extermini de pobles indígenes, imposició de dictadors, la destrucció del planeta, la reculada dels drets humans, etc.

En aquests temps difícils calien alternatives, i en aquell moment apareix l'Agenda Llatinoamericana, des del sud (com no podia ser d'una altra manera), des de la pàtria gran devastada per l'imperialisme forà però amb una gran riquesa autòctona d'humanitat, d'aquella altra humanitat que denuncia les injustícies, proposa alternatives i fa tornar l'esperança.

En la meva experiència dels viatges en el marc de la campanya “d'anada i tornada”, a Nicaragua i a Xile, ho vaig comprovar personalment. En els pobles més petits, en els llocs més recòndits, les trobades al voltant d'una presentació o una xerrada sobre l'Agenda era una oportunitat per parlar dels problemes reals que afectaven aquells jornalers, pagesos, estudiants, dones treballadores, sindicalistes, fills o pares de desapareguts de Pinochet... Allà vaig conversar amb líders històrics sandinistes com don Jimmy de Kilalií, en Manolillo de Somoto o aquella dona, líder tan valenta que era Maria Santana de San Nicolás; recordo les denúncies dels camperols de Nicaragua contra les plantacions d'oli de Palma de Nicaragua, o les obreres que explicaven les condicions laborals de les “maquiladoras” de les zones franques. A Xile, el “tigre de sudamèrica”, símbol del “consens de Washington” i de l'obra dels Chicago boys, les denúncies per les privatitzacions dels serveis bàsics, com l'aigua, la sanitat o l'educació sempre en perjudici de la gent més humil estaven a l'ordre del dia, com també els grans desastres ecològics provocats per la depredació d'alguna multinacional estrangera amb la complicitat d'algun cacic local.

I, el futur, en aquest món cada cop més petit i hiperconnectat, per mi passa per no perdre aquesta connexió directa amb l'Amèrica llatina i amb els pobles del sud, per potenciar la veu dels indígenes, dels immigrants que corren pel món a la recerca d'una oportunitat, de les persones refugiades, dels treballadors que s'estan autoorganitzant, de totes aquelles Berta Cáceres, Diana Isabel Hernández, Chico Mendes i tants altres que lluiten per la terra i la protecció dels recursos naturals. Perquè mai més els matin, ni el persegueixin... El seu exemple ens ha de servir per encomanar-nos d'aquest compromís radical necessari per afrontar aquest futur incert, en temps de regressió de drets socials i individuals fonamentals i en plena emergència climàtica.

Josep Vila i Boix (Pep Vila), *educador*

Una eina que ens qüestiona. Personal i socialment. Per a mi, aquest és l'impacte de l'Agenda Llatinoamericana al llarg d'aquests 30 anys. Un cop, una sotragada que posa en qüestió aquesta nostra i opulenta societat de consum. I qüestionant el capitalisme ens interroga profundament a tots nosaltres.

L'Agenda no té l'exclusiva d'aquesta crítica, ni falta que fa. Se suma a altres iniciatives. Però té una particularitat que li dona molta força: és una eina que neix des del sud i interroga als del nord. Veus oprimides posant en tela de judici aquest nord ric i poderós. Una invitació a la presa de consciència: Quina relació té el nostre benestar material amb el malestar material de milions d'humans al planeta? Quina responsabilitat tenim els països que històricament hem espoliat immensos territoris amb el "deute extern" de molts altres països? Quina responsabilitat tenim els països que dictem les normes mundials del comerç amb conseqüències nefastes per a milions de persones que aboquem a la fam i en conseqüència a haver de fugir del seu país per sobreviure... Responsabilitat en la destrucció ambiental del planeta? Responsabilitat en les grans causes?

L'Agenda, per a qui la vol "escoltar" és l'impacte del pensament autocrític des d'una perspectiva humanista, solidària, universal i ecològica. Pensament crític i pensament autocrític. Despertar consciències sobre la pròpia responsabilitat i els canvis en positiu que podem produir. Ens qüestiona i ens convida a ser agents de canvi.

Com m'agradaria que fos en el futur?

Molt content de com ha estat fins ara. Aquest contingut ha trobat forma durant 30 anys. La forma que de bon principi va liderar el bisbe Pere Casaldàliga. Futur? Que aquest contingut trobi forma, la que sigui. Sigui o no sigui una agenda. Es digui o no es digui llatinoamericana. Que aquesta crida al pensament autocrític i solidari amb el món trobi vies potents de difusió. L'enhorabona per aquests 30 anys. L'enhorabona per tanta feina feta!

Pep Gratacós i Guillén, *educador*

Trenta anys i tres banderes. L'Agenda Llatinoamericana ha fet trenta anys. Trenta anys de referència imprescindible per a tots els que creiem que un altre món és possible: un aniversari amb transcendència.

S'acostuma a sentir dir que les banderes poden ser elements simbòlics que separen, que confronten i fins i tot que violenten. I com totes les coses que ens envolten, això és així o no: depèn a què ens convoqui una bandera i de quin ús se'n faci. I dic això perquè la nostra Agenda ha hissat tres banderes que són un referent imprescindible per construir una societat alternativa al món esquerdat que, en canvi, tenim, i tot seguit ha arriat tres altres estendards que hauríem d'endreçar i amagar al racó més fosc d'un calaix. En primer lloc, l'Agenda Llatinoamericana ha volat ben amunt a l'hora de reivindicar la tenacitat en uns valors i referents humanistes fonamentals de solidaritat,

transformació i justícia per fer abaixar el penó de l'esgotament, la indiferència i la rendició davant un mon que agonitza. En segon lloc, ha posat llum clara i sense ombres per analitzar críticament i aguda l'època que vivim per, de seguida, rebutjar la ceguesa —la volguda i la no volguda...— que ens fa ignorants inactius davant iniquitats i abusos d'alguns, forts, sobre uns altres, febles. I en tercer lloc, l'Agenda ha estat un document que ha pujat enlaire el crit decidit de la revolta contra l'arbitrarietat per enterrar ben avall la docilitat indigna i conformista amb l'*statu quo* tan desajustat que ens envolta. Trenta anys i tres banderes que onegen constants i amb fidelitat sense ni un esquinç, malgrat vents i tempestes...

Dani Boix, *professor biologia de la UdG*

1) Des de la vostra vivència històrica, quina valoració feu de l'impacte de l'Agenda Llatinoamericana?

L'impacte a l'est de la bassa (és a dir, a Europa... i concretament a Catalunya) penso que ha estat molt de petites esquitxades. Em temo que no hem arribat a un nombre gran de gent, especialment hem arribat poc a un públic amb poca sensibilitat per les problemàtiques socials. És a dir, hem generat debat en molt llocs però amb un nombre no massa gran de persones, de les quals un percentatge alt ja estava treballant (en formes i organitzacions molt diverses, això sí) en contra del sistema social-polític-econòmic que està convertint la humanitat en un mesells egoistes autodestructius. Val a dir, però, que els molt actes en els que ha participat l'Agenda, hem estat part d'intercanvis d'idees i de motor de treball transformador generat per persones motivades en molts pobles, viles i ciutats. Per tant, es pot dir que hem estat una mena de "ciment" que ha ajudat a crear xarxa entre col·lectius de transformació/revolució/evolució i alhora hem estat espai de discussió/generació d'idees a partir dels materials que s'han generat.

A l'altra costat de la bassa (vaja a Amèrica... i concretament a l'Amèrica Central) la meua limitada experiència m'ha permès veure que l'impacte de l'Agenda era més ampli, si bé, tinc la sensació que ha variat molt (al llarg dels anys i en els diferent països) en funció de les persones que ho dinamitzaven

2) Com us agradaria que fos en el seu futur?

Suposo que no seré massa original... mantenint les forteses (capacitat per crear xarxa i dinamitzadors d'activitats i debats en tot el territori), millorar les febleses (fer esforços per atreure més públic i més divers). Com diverses vegades hem dit en molts debats interns, és sorprenent que no aconseguim que col·lectius de persones centreamericanes se sentin més interessades

per l'Agenda... però també altres col·lectius (sindicats, agrupacions universitàries, etc.).

Comitè OSCAR ROMERO

Des de la vivència històrica dels Comitès Oscar Romero, valorem molt positivament l'impacte de l'Agenda Llatinoamericana en aquests trenta anys d'existència, com a instrument per a recordar-nos les causes pendents de solucionar. Per als Comitès Oscar Romero l'Agenda Llatinoamericana ens posa en relleu els reptes als quals ens enfrontem en aquesta època.

Monsenyor Romero diria que estem oblidats pel poder d'uns bisbes de l'Església, que han oblidat que l'església no es construeix en els temples, ni resant, es construeix donant menjar, acompanyant, posant-nos en el lloc dels que no tenen res, dels que sofreixen, dels que estan sols i desemparats.

Nosaltres, els Comitès Oscar Romero continuem pensant que Monsenyor Romero, Pere Casaldàliga i Arcadi Oliveres estan amb nosaltres i ens inspiren en aquest camí de tenebres que ens posa a prova cada dia.

Aquests 30 anys d'existència de l'Agenda Llatinoamericana, han posat de manifest any darrer any com volíem caminar al servei de les grans causes i és clar que volem, que l'Agenda ens continuï recordant les causes pendents per a una vida digna.

Som conscients que és necessari un instrument, com l'Agenda Llatinoamericana, però és necessari també que ens adaptem tecnològicament en una app mòbil per exemple.

Per a nosaltres l'Agenda Llatinoamericana és l'eina que servirà perquè moltes persones en qualsevol lloc, puguin descobrir una manera de viure que respecti el planeta, i la vida de tot ésser viu, de tota comunitat, que posi per davant la justícia als interessos d'uns pocs, i la humanitat davant la indiferència.

Per a tots nosaltres militants en solidaritat, se'ns presenta un camí engrescador, d'esperança, de treball dur, i de molta alegria. Que, com a Comitès Oscar Romero i com a companys, aprenguem cada dia i en cada minut de la nostra vida.

Moltes Gràcies

Joaquim Vilar, *exsecretari Agenda Llatinoamericana*

Des de la vostra vivència històrica, quina valoració feu de l'impacte de l'Agenda Llatinoamericana? Com us agradaria que fos en el seu futur?

L'impacte ha hagut de ser important. Personalment vaig ser-hi unes quantes campanyes treballant en l'edició de l'Agenda catalana, després en la digitalització de tots els articles, i també en la preparació de materials que en podríem dir complementaris com el Mapa de Peters o el Calendari Solidari. Costa de resumir i d'encarar tanta feina com s'ha fet. Tot voluntari i tot des de baix.

Impacte? Per força, un impacte indescriptible. Quant al futur puc aportar poca cosa. Veig que, en general, tot sol tenir un cicle. Comença, creix i s'eixampla, i s'acaba. Potser l'Agenda ara viu un final de cicle. Potser.

Però, a vegades, quan es tanca un cicle se n'obre un altre i com que les Grans Causes hi continuen sent i també comptem amb gent que sap treballar cooperativament tingui líders al capdavant o no els tingui, podria ser que s'iniciés un altre cicle. Per què no?

Futur? Potser amb una agenda que recollís cada mes un text de Pere Casaldàliga ja fariem.

Sebas Parra, *educador*

Molt bona tarda i dir-vos que em sap greu no poder acompanyar-vos físicament.

Però agraeixo l'oportunitat de sumar-me a aquesta celebració dels 30 anys de la nostra Agenda Llatinoamericana.

Una eina didàctica popular que ha sembrat arreu una abundant i necessària llavor de valors ètics i polítics cercant la utopia d'un món més just i solidari on càpiguen tots els mons.

Així ho recordo els primers anys amb aquelles presentacions a Nicaragua —San Bartolo, Quilalí, Ocotal, Managua,...—, o arreu a les comarques gironines, acompanyant gairebé sempre en Jordi Planas, ànima de tantes anades i tornades...

Crec que s'ha fet molta, molta feina i, com ens recorda el Poeta «cap esforç no cau en terra eixorca».

Estic segur que l'Agenda continuarà fent difusió dels seus valors amb els nous formats d'ara i del futur, adaptant-se als nous temps però educant sempre l'esperança i la consciència.

Felicitats, felicitem-nos.

Salut i endavant!

Carme Vinyoles Casas, *periodista*

Agenda Llatinoamericana 2022

Per a mi l'agenda és un mitjà de comunicació imprescindible per a conèixer el món. No el món oficial que llueix a grans titulars i que es va repetint i perpetuant notícia darrere notícia, entrevista darrere entrevista, reportatge darrere reportatge... Tampoc el món virtual de l'entreteniment fàcil que busca la distracció i l'evasió individualista per aïllar-nos com a éssers humans i debilitar el nostre sentit crític i la nostra llibertat de criteri. Amb els articles de l'agenda, en canvi, ens submergim en un món real que amb la força de les cultures mil·lenàries i el compromís de la Pàtria Gran, denuncia, reflexiona i debat a fons els temes que l'han de canviar i fer millor. En l'Agenda ens trobem com a comunitat revolucionària contra les desigualtats i les injustícies i ens reconeixem fills i filles d'un planeta que sobreviurà en la mesura que el cuidem i en la mesura que tinguem cura uns dels altres, tant a nivell global com local, perquè la proximitat està en la consciència i en l'afecte. En l'agenda 2022 que ens parla d'esperança i acció transformadora hi ha una cita de Fernando Cardenal que diu: "Els temps són tan dolents que haurem de deixar el pessimisme per temps millors". Justament, mai no podem deixar de lluitar.

Joan Ventura, *periodista*

Des del primer dia que en Jordi Planas em «va guanyar» per la causa de l'Agenda Llatinoamericana el que més em va interessar va ser que fos una obra col·lectiva, aconfessional i ecumènica. I que al davant del projecte hi hagués dues persones que tot i estar vinculades a l'església catòlica, podia respectar i respecto: Casaldàliga (epd) i Vigil. Ja són més de trenta anys dedicats a les grans causes mundials amb la implicació d'activistes, filòsofs, historiadors, sociòlegs,... Amb la complicitat d'uns i altres, l'Agenda ha de continuar evolucionant. Llarga vida a la Llatinoamericana!

Índex

Introducció	3
Programa	4
Conferència inaugural	
<i>Josep M. Terricabras, filòsof, catedràtic i polític català</i>	6
Intervencions amics històrics de l'Agenda Llatinoamericana	
<i>Joan Surroca i Sens, educador</i>	9
<i>Irene Casellas, periodista</i>	9
<i>Albert Quintana, educador</i>	10
<i>Jordi Roig, educador</i>	11
<i>Pep Vila, educador</i>	12
<i>Pep Gratacós, educador</i>	13
<i>Dani Boix, educador</i>	14
<i>Comitè Oscar Romero</i>	15
<i>Joaquim Vilar, exsecretari de l'Agenda Llatinoamericana</i>	16
<i>Sebas Parra, educador</i>	16
<i>Carme Vinyoles, periodista</i>	17
<i>Joan Ventura, periodista</i>	17

ALBADA A L'ARAGUAIA

Com tots els matins durant milions d'anys
el sol va obrir els seus ulls damunt l'illa «do Bananal»
i va besar l'Araguaia en la soledat de l'aurora.

Com cada matí
un raig de llum va travessar el Centre Comunitari Tia Irene
i lleuger com la flor de «pequi» al sòl trepitjada
va il·luminar l'amfiteatre.

Jo era allà conduït per l'amor
—tal volta vaig néixer per eternitzar els meus ulls en aquell instant—
i vaig veure, confesso que jo vaig veure
un raig de sol il·luminant el rostre serè d'un home sant.
Descansant en la canoa Karajá i lliure com el vent
un raig de sol va posar-se damunt seu i era Déu qui el besava.

Confesso, jo ho vaig veure,
no va succeir res d'extraordinari,
només això,
tan natural, tan bell,
la llum del sol el matí del 12 d'agost de 2020
va acaronar el rostre ja ressuscitat d'en Pere Casaldàliga
i, a poc a poc, molt a poc a poc va allunyar-se,
com tots els matins!

Paulo Gabriel

llatinoamericana.org

agendalatinoamericana.red

© Comissió de l'Agenda
Llatinoamericana

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

FONS CATALÀ
de Cooperació al Desenvolupament

30
ANYS

AL SERVEI DE LES GRANS CAUSES

llatinoamericana.org